

**Verslag SOLVA-event 'Is uw gemeente klaar voor de toekomst' (opgemaakt VVDorpsbelangen vzw)
Woensdag 25 april 2018 in CC De Steenoven, Herzele**

Programma

- 19u00 Onthaal
- 19u30 Socio-economische positie van uw gemeente in onze regio, door Bart Wallays
- 20u00 Blauwgroene recepten voor dynamische kernen in uw gemeente, door Erik Rombaut
- 20u45 Hoe ziet er Vlaanderen in 2055 uit, door Jonathan Holslag
- 21u30 Receptie

Uiteenzettingen en toekomstprognoses (zie ook de powerpoint op <http://www.so-lva.be/event>)

1. Opgepikt uit de cijfers van Bart Wallays (socio-economische positie van de gemeenten in regio Zuid-Oost-Vlaanderen)

- Grote aangroei van de bevolkingsaantallen in quasi alle steden.
- Stijgende trend (momenteel 1/3 van de bewoners) van alleenstaanden in steden (cfr reeds 45% in Gent).
- Effectief een enorme stijging van het landgebruik in Vlaanderen sinds 1976.
- Stijgende concentraties fijn stof zijn goed zichtbaar in steden (rol van de stad: voor tewerkstelling zorgen, maar industrie en verkeer veroorzaken veel fijn stof...).

2. Professor Erik Rombaut – blauwgroene recepten voor dynamische kernen: vurig pleidooi voor het terugbrengen van dynamiek in onze kernen

Bekijken we eerst de dienstverlening van de natuur en ecosystemen:

- leveren ons gratis zaken aan die levensnoodzakelijk zijn (water, zuurstof, energie, ...)
- reguleren/bufferen
- verschaffen ook culturele dienstverlening zoals educatie, recreatie en inspiratie

Stadsmodel vroeger: men koos voor de concentrische stad. Deze wordt nu steeds meer een hitte-eiland. Vegetatie kan voor koelend effect zorgen.

Achtergrond: effect van de grote en kleine watercycli. De grote is de waterkringloop in zijn geheel, nl. water uit zee en rivieren op aarde verdampt, damp stijgt, koelt af en vormt regen die weer neerdaalt enz. Kleine cycli zijn ook belangrijk, nl. lokale verdamping (hete vochtige lucht stijgt lokaal en vormt plaatselijk wolk of regen).

70 à 80% van de zonnearmte wordt door planten terug omgezet in damp en lokale neerslag. Op verharde grond gebeurt dit niet en blijft die warmte hangen = hitte-effect. Athene is bv. olievlekstad vol zomersmog. Lucht boven een park is vochtiger en koeler. Onderzoek in Valencia toont dat 200 ha groen nodig is om de temperatuur in de stad met 3° te doen dalen. In de tropen is de temperatuur niet super hoog (bv. geen 50°) door het regenwoud. Kleine cycli zorgen zowel voor koeling als voor betere luchtkwaliteit. Dit alles is geen ver-van-mijn-bed-verhaal. Ook in Z-O-Vl. ontstaan al (kleine) stedelijke hitte-eilanden!

Planten nemen water op maar harde oppervlakken niet. De run off-cijfers (gedeelte water dat afgevoerd moet worden omdat het niet in de grond kan dringen) worden almaar groter. Hoe meer stroomafwaarts een rivier, hoe meer het overstromingsrisico toeneemt. Vroeger was de toestand in de Denderstreek en ook bij de Rijn véél beter. Huidige hoeveelheid neerslag in Vlaanderen = 80 emmers/m²/jaar. Door ruilverkavelingen op het platteland, minder heggen en onverharde oppervlakken, is er meer overstroming. Er is ook een stijgende bodemerosie.

Op de niveaus 'gebouw – wijk – dorp – stad – buitengebied' moeten we water als ordenend principe hanteren. Groen- en vegetatiedaken (zie Scandinavië) zijn erg belangrijk!

CO²- en energieneutraal bouwen zijn nu 'gewoon' geworden. Ook 'onverhard' moet dit worden.

Pleidooi voor 'sponge-cities', voor 'operatie perforatie'. Het 'Bosco Verticale' (verticale bos) van Milaan is door China overgenomen.

In de 19e eeuw schakelde Engeland over van de concentrische stad op de tuinstad. Er was crisis bij de arbeiders en stedenbouw bood oplossingen.

De Vlaamse verkaveling is goed bedoeld maar leidt tot veel problemen:

- Fossiele brandstof noodzakelijk voor verwarming en airco
- 1e en 2e auto noodzakelijk (opkomst salariswagens)
- Densiteit behuizing is veel te laag
- Lage stedelijke densiteit betekent een hoge energieconsumptie
- Duurdere uitvoering van tal van diensten (post, openbaar vervoer, ...) alsook riolering

(Betonstop komt pas later.)

In de Europese middeleeuwse steden stonden de huizen knus bijeen. Aziatische steden tellen té veel mensen per oppervlakte-eenheid. Daar is ook veel armoede. Het verband is exponentieel! In 2008 was er de vastgoedcrisis in de VS.

Suburbaan/verspreid/verkaveld wonen is véél duurder. Er gaat dus een gigantische 'subsidie' van de stad naar het platteland (bv. ook naar thuisverpleging, postbedeling, vuilnisophaling, ...)

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen voorziet 15 woningen op het platteland, 25 in de stad.

Eenzaam oud worden op het platteland wordt onbetaalbaar.

Vraag: hoeveel energie is er nodig voor de productie van een bepaalde hoeveelheid welvaart?

Met zijn plannen heeft Le Corbusier wonen, werken en recreatie uit elkaar gehaald. Ons land is wereldwijd filekampioen. Ons patrimonium is slecht geïsoleerd (net zoals aan de Middellandse Zee, maar wij hebben niet dat klimaat...).

De Duitse energie-wende leert: isoleren levert tewerkstelling op + het bespaart veel fossiele brandstof. We moeten de 17 SDG's (Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de VN) voor ogen houden!

Er is het verkeerd begrepen type 'tuinstad'. We moeten afstappen van het systeem van verkavelingen en de functies terug gaan mengen. We moeten verbindingen leggen om te ontstoppen!

Vandaar de 'Lobbenstad'. Voorbeeld met lob van 600m breed = 20 min fietsen tot aan het station. Laagdynamische mogelijkheden hierin verwerken zoals een samentuin. We moeten steden en dorpen in contrasten ontwerpen.

Koele lucht = zwaar = hoge druk. Warme lucht = licht = lage druk. Dus er komt koeling vanuit parken naar het stadscentrum.

Liever bike-based-city-building zoals bv. in het Nederlandse Houten.

De pretfactor van het platteland naar dorpen brengen: met verticale interactie, veel groene vingers. Parkeren groeperen. Dan is er ook slechts 1 gevaarlijke plaats i.p.v. al die gevaarlijke opritten. Zie de *Abbeyfields* in Aalst. Ander mooi vb.: *Stichting Knarrenhof* creëerde een plusenergiewijk. Met de opbrengsten van het energie-surplus worden de 'commons' gefinancierd.

3. Professor Jonathan Holslag: voorstelling boek 'Vlaanderen 2055'

Holslag is blij dat hij vanuit totaal andere uitgangspunten en als politicoloog tot dezelfde conclusies kan komen als bioloog Erik Rombaut. Hij werpt even een beeld in de toekomst:

- De turbulentie die we in de wereld van vandaag kennen, zal niet verminderen.
- We zullen veiligheid en welvaart blijvend moeten waarborgen.
- De concurrentie in de wereld, de machtsbalans, plaatst ons tegenover nieuwe 'spelers'.
- De veranderingen in de aard van de groei zijn soms angstwekkend.
- De economische cake groeit, maar wordt luchtiger. Je hebt meer nodig om even verzadigd te zijn.
- Schaarste zorgt voor een ongelijke wereld, voor een ongelijke verdeling van de natuurlijke rijkdommen.
- Tegen 2030 komen er 80.000 miljoen klimaatvluchtelingen op ons af...
- De crisis van de menselijkheid en de waardigheid doen het welvaartsgevoel dalen.
- Het is bijna enkel de publieke sector die banen levert die tot welbevinden leiden.
- De productiviteitswinst van 30% in de laatste 25 jaar is niet naar positieve zaken omgeturnd, maar bv. naar tijdverlies via files. Het soortelijk gewicht van de economische groei neemt af en dat is gevaarlijk.

- De positieve effecten van de globalisering deinen weg.
- Joe Sixpack (of Jan Modaal) kent ontevredenheid.
- De werkdruk ligt te hoog, bv in Azië.

We moeten terug een lokaal economisch weefsel opbouwen. We moeten de kwetsbaarheid van de regio als gevolg van de internationale tendensen, de globalisering, terug afbouwen.

Sinds 2009 is er nauwelijks groei te bespeuren in de maakindustrie. Er is een evolutie vanuit een surplus- naar een deficit-economie. De Vlaamse overheidsschuld zit vooral in het buitenland. Er is een stagnatie van het inkomen tussen 2008 en 2016. We weten niet meer wat ons bindt!

Moeten we bezuinigen of investeren? Flankerende maatregelen zijn bij deze beide handelwijzen noodzakelijk.

Hebben we meer technologie nodig en moeten we meer ondernemen? Maar hoe? De maatschappij moet er in elk geval sterker door worden!

De huidige markt ontmoedigt ondernemerschap (vooral het duurzame). Zo het vb. van de vermindering van de CO²-uitstoot met 40% bij een staalbedrijf waar coaching en scholing van het personeel sterk wordt gepromoot. Dit bedrijf scoort echter economisch slecht omdat het te veel concurrentie ervaart. Het wordt dus niet beloond voor de gedane inspanningen.

We moeten terug creatieve jobs naar steden brengen maar er is de moeilijke toegang tot de consumentenmarkt. De consument zit vastgeroest in een vervuilende en verkwistende wegwerpmentaliteit, een wegwerphouding.

Groene vingers zijn noodzakelijk, bv via CSA-landbouw, stadstuinjes, ... het hoeft niet altijd om een bos te gaan.

Werk in de eigen buurt = landschap = identiteit. Dit creëert tal van kansen.

Grote bedrijven hebben meer zekerheid van bestellingen door de stad.

We moeten dumping en prijzenslag afbouwen. Inzetten op kwaliteit en een nieuwe markt creëren die minder afhankelijk is van de turbulente globalisering.

Ons huidig groeimodel zit aan zijn grenzen, maar dit roepen we al 20 à 30 jaar! Gemeenten moeten mee bouwen aan échte welvaart. We kunnen blijven goedkope Chinese producten binnenhalen en zo meer schuldenlast opbouwen. De volgende generaties gaan de rente op schulden zien stijgen. We moeten een zelfredzame economie met menswaardige en duurzame bedrijven opbouwen. Een krachtiger handelsbeleid kan kansen creëren voor eigen bedrijven. Hier gelden veel regels, bestaat een discriminerend spanningsveld. Overheidsaanbestedingen kunnen een hefboom zijn. Regels geven veel ruimte aan lokale overheden qua inzet op duurzaamheid. We moeten bijdragen tot actieve steden waar wonen en werken terug op dezelfde plaats kunnen gebeuren. Zo kunnen we veel transportkosten en tijdverlies beperken. Ook wordt de sociale cohesie en het veiligheidsgevoel zo aangewengeld. Dit is geen geitenwollensokkenverhaal maar moet gebeuren uit economische noodzaak! Duurzaamheid en technologie, circulariteit en CO₂-neutraliteit moeten de normale voorwaarden worden. Zaken 'herstellen' is ook tewerkstelling creëren!

We hebben nood aan een geëngageerd onderwijs dat inzet op burgerschap en sociale betrokkenheid. Lokale besturen moeten bijdragen aan bezieling en identiteit. Gemeenten bezielen veel te weinig. Planning en posters volstaan niet! We moeten mensen uitleggen waarover het gaat en waarom, hen enthousiasmeren om mee te werken.

Voortaan geen scholen meer bouwen met muren errond. Er moet een goed contact zijn tussen jongeren en de maatschappij. We gaan jongeren tonen wat er lokaal gemaakt wordt en leeft.

DOE-beroepen genieten te weinig maatschappelijke status. Deze weer meer aanzien geven, zwingelt ook het ondernemerschap aan. Buurtfeesten kunnen antwoorden bieden op de vragen: 'waar willen we naartoe met onze buurt, hoe organiseren we die?'

Graag waarden en normen scherp stellen: wat houdt burgers in een gemeente samen? Dit mag gerust wat op 'lokaal tribalisme' lijken.

Machtspolitiek: men wil macht verwerven om zaken te kunnen doen. Maar belangrijker is de finaliteit van de macht: daartoe doelen vooropstellen en de macht gebruiken om die doelen te realiseren! Gelukkig zijn verbinden we vooral met subjectieve zaken als zingeving, zelfontplooiing, verbondenheid. Stabiliteit en macht berustend op doordachte doelen. Meer groen doet bv de waarde van een grond stijgen. Sterke leiders zien en werken aan het grote geheel! (<http://www.so-lva.be/event>)